

NOVINE

Pobožen, družbeni, pismeni list za vogrsko slovence.

PRIHÁJA VSAKO NEDELO.

CENA NOVIN JE:

Za domaće, če jih več	Za amerikance, če jih več
vküp hodi 2 K,	vküp hodi 4 K 20 f,
če samo edne 3 K.	če samo edne 5 K 40 f.

Cena vsakoga falata doma je 4 filere; v Ameriki 10 filerov.

Dobijo se
v Čerensovih pri **KLEKL**
JOŽEFI plebanoši v pokoji.
Cserföld, Zalamegye.

Na té naslov se naj pošilajo: naročnina, glási i dári za Novine. Vsak pa naj podpiše svoje imé, ki kaj novinar nam nazná

Vüzemska nedela.

„*Marija Magdalena i Marija Jakobova i Salome so kúpile začimbo, da či prideče namazale Jezusa i krotó rano pridó k grobi*“ (Marko XVI. 1.)

Zakaj pridó? Lübežen je žené. Če ne bi bilé lübile svojega, miloga Bogá, ne bi ga šle iskat. Šle so pa k njemi zdarom. Začimbo, dišáve so kúpile, záto k mrtvomi teli Jezušovomi so drugoga dára ne mogle prinesti. One bi najráj dúšo prinesle mrtvomi teli, da bi za njé znova živo Jezuš. — Ženske bogaboječé pri grobi, ki dár neséte mrtvomi i želete da ne bi bio mro, da bi bio — vé glás čüjete tú, glás angelski šteri vam právi „Jezuša iščete Nazarenskoga, rozpétoga, gori je stano, ne je tú“ (Marko XVI. 6.).

Dár so prinesle mrtvomi i dár dobijo od živoga. Živ Jezuš njim po svojem angeli naznani, naj se ne bojijo, naj se veselijo, zato ka on živé i v Galileji ga bodo vidile.

Glejte, drage dúšice, kak veliko vrednost má pred Bogom te najménjši dár, če njemi ga iz lübéžnosti prinesémo.

Prinesimo ga zato tak svojemi Odküpiteli. Ali té dár naj pripraven bo, Mrtvomi teli so drugo ne mogle pobožne žene prinesti, kak dišéce mazalo, to je bilo naj pripravnejše; vstálomi, odičenomi, Jezuši pa ne moremo pripravnejšega dára ponüditi, kak vero. Verimo, da je od smrti vstao i verimo to živo, močno, krepko, da po svojem odzdajšem življenji vresničimo spomin apoštolov „*Če ste z Kristušom gorstanoli, iščite, štera so odzgoraj*“ (Kol. III. 1.)

Jezuš je od mrtvih stano. So, ki verjejo, i so ki tajijo to dnezdén rávnotak, kak te, gda je stano. Sv. pis-

mo nam právi naime „Nešteri so pa dvojili“ (Mat. XXVIII. 17.)

Strážare glejmo, ki so čuvali grob njegov. Kaj pravi sv. pismo? „Od strahov so pa čuvarje trepetali i bili se kak mrtvi“ (Mat. XXVIII. 4.). Zakaj koli? Vidili so grob se odpirati, mrtvoga vstáti, angelsko prikazen svetlobo zvünredno i čüden potres. Vse to je zburkalo, zmotilo i komaj iz omedlenja k sebi pridó, bežijo v Jeruzalem i koga le srécájó, njemi glasijo to najnovjšo novino: Jezuš nazarenski, ki je na križ bio rozpéti, je od mrtvih stano. — Neprijateljé Jezušovi so prvi svedoki njegovoga gorstanenja.

Istina da so sledkar že spreménili svoj prvejši glás, v to formo da so vučéniki vkradnoli Jezušovo telo, gda so oni zaspali. Podmitili so je naime popevje židovski, kak právi sveto pismo. — Nora sleparija! Pa more svedok što biti tistoga, kaj se godi, kda on spi? Pa sprejme kde na sveti štera sodnija spajočega za svedoka? Té drugi guč strážarov nas záto vtrdi ešče bole vu veri kak prvi. Kristuš je stano — glasijo njegovi neprijateljé pred so je židovje podmitili i glásijo to po miti ešče bole.

Stano je Kristuš! Čüli smo angelski glás: „gori je stano“.

Stano je — posvedóči sveto pismo, štero nam naznanja po vseh štirah evangelijah, i drugih spisah da se je po smrti vnogim živ, z telom prikazao. „Zaistino je stano Gospod i prikazao se je Simoni“ (Luk. XXIV. 35.) „Šterim se túdi po svojim trpljenji živoga skazao z vnogimi znamenji, kda se njim je prikázüvao štirideset dni“ (Dj. Ap. I. 3.). „Vidilo ga je več, kak pétsto bratov vküp“ (I. Kor. XV. 6.).

Ka so ga židovje ne vidili!? To je moglo biti zavolo Jezušove neskončane pravičnosti. Da če bi se njim pri-

kazao, bi več dobili, kak drugi grešniki. Té milosče, toga smilenja so več ne vredni bili. Pa čeravno bi ga vidili, li se ne bi povrnoli. Da, so lahko ne vidili, kak je Lazara z groba obüdo? So morebit ne nazoči bili, kda je Jaurušovo hčerko nazáj dao njénim starišom i najinskoga mrtvoga mladenca oživlenoga njegovoj tužnoj materi? Ki je drugim dao zgübleni žitek povrnoti, sebi ga ne bi mogo.

Mogo je to včiniti i včino je túdi. Že skoz 2000 let milijoni to verjejo, milijoni trdno i močno i veselo to verjejo, záto ka majo fundament šteri je ne more v tom vervanji vkaniti. Té fundament, té podsek je katoličanska maticérkev. Od té naime sam Boži Sin trdi „Vráta peklena jo ne premorejo“ (Mat. XVI. 18.) V pékli je krivica — krivica záto ne more Jezušove matere cérkvi premágati, to je ona krivoga návuka ne more dati. Njéni navuk se pa glasi, kak ga v „Jaz verjem“-i molimo „I na trétji dén je od mrtvih goristano“.

Dvejezero, let glási že maticérkev té navuk, tista maticérkev šteroj je Kristuš obečao, da ž njov bo do konca svétá, dá njoj pošle sv. Dühá, ki jo na vse pravice navči.

Dvejezero let so se nešteri svetniki, mantrniki s tov verov tolažili v trpljenji, v nevolah, si brisali z očih tužne skuzé: Kristuš je stano — jaz túdi stanem, Kristuš je odičeno stano, jaz túdi stanem, če zatrpim, kak on.

Denéšnji svétek: vüzem — vsakomi glasno kriči do vüh navuk cerkveni: „Na trétji den je od mrtvih stano“. Naj se v vsakom srci zato pobüdi zaspana vera: Jezuš, moj Bog je od mrtvih vstao! Naj se záto že goreča vera ešče bole zažge v vernih dúšah: Jezuš je stano, verjem to — jaz túdi stano bom.

Ali tá naša vera more delavna

biti, to je z delom, z dobrim djanjom se more potrditi. Jezuš je pravo, da njemi vnogi bodo na sodni dén rekli „Gospod, Gospod! ali nemo v tvojem imeni prorokovali, i v tvojem imeni vragé zganjali i v tvojem imeni vnogo čüd delali? I tedaj njim očitno povem: Nikoli sam vas ne poznao, poberite se“ (Mát. VII. 22, 23.). — Pred Jezušom boš stao, pred svojim sodnikom i njemi pravo: Gospod, jaz sem tisti, ki sem vsako leto v tvojem imeni hodo k spovedi i sem si jo po čüdnoj poti spovedi vračo pa zganjao ž njé vragé. I on ti pravo bo: ne poznam te. Zakaj? Ne zadosta samo vervati z jezikom, — z djanjon morem svojo vero potrditi. Ne zadosta vragá z dūše zganjati — zgoniti se more — ostaviti moreš greh. Kristuš je stano — ti túdi moreš — on žive, ti túdi moreš. Milost moreš obdržati v dūši i iskati samo nébo „Če ste z Kristušom goristanoli, iščite, štera so odzgoraj“. Jo iščeš? Káj želeš? Dobro poslušaj reči Jezušove „Ne vsaki, šteri mi právi, Gospod, pojde v nebesko kralstvo, nego, šteri spuni volo mojega Océ, ki je v nebesah“ (Mát. VII. 21.) Kaj je pa boža vola? „To je pa vola Boža: vaše posvečenje“ (I, Tes. IV.).

Vsaki dén moreš svetejši, to je čistejši, pravičnejši, treznejši, vernejši,

z ednov rečjov, jakostnejši postáti. To more v meni i v tebi vera v vstanenje roditi.

Dár vere morem Jezušu ponūditi, živa, delavna vera se more dnes v meni sklicati štera me sili na svéti žitek. Kak se pa sklije v meni tá vera dnes?

Tak, če si dnes dobro notri v srce posejam i zabijen vstanenje: Kristuš je stano, jaz túdi bom. Ali kak bom? Što me bo būdio na sodni dén? Če dete mati, ali oča z būdita z sna, se njima nasmehé, — če neprijátel, se zosága. Smejáti se ščem na dén vstanenja? Te me Kristuš more būditi. Kristuš pa bo tiste būdio, „ki jejo njegovo telo i pijejo njegovo krv“, kak je sam pravo. Jestu jihva morem i ne kušati, koštavati, jesti i ne zaprávlati, taglūzniti, to je vredno i pogosto sv. obhajilo mi pripela Jezúša k grobi, ki me milo-sladko bo zvao: dete stani, prišo je čas vstanenja i večnoga veselja za telo tvoje túdi. — Oh kak veliki dár nam bo te prineso Jezuš za našega máloga! Darūjmo njemi zato li vero! Verimo, da je on stano od mrtvih i mi túdi bodemo, pa ravnajmo se po tej veri — vesélo bo po njej za nás slednjega dnéva zarja počila.

Drági Naročniki!

Zelem vam vsem blázene vūzemske svétke, veselo allelujo, enkrát pa odičeno gorstaneenje! Podarim vas iz siromaškoga, žepa ali dobro vam hotéčega srca za svétke ešče z štirami stráni Novin!

Prosim vas pa-da mi zvün domače pošte, vsako nedelo više 60 koron znešéjo stroški štamparije pošlite té mesec notri vsi ki neste na pol leta naročnino, pa če što više má, kakšo kronico za podporo naših jedinih Novin!

Vrejevávec Novin.

Poštvani prijateo.*)

Pravo si mi, ka bi Ti za naše „Novine“ k vūzmi kaj notriposlao. Da je pa moja pamet topa pa mi misli daleč hodijo okoli pa ne nájdem predmeta za moje pisanje! Nikša nemárnost me ja obládala, tak se mi vidi, kak či bi se proti kmičnoj oblásti meo vojúvati, štere samé pa njéne moči ne poznam. Ne vem, je ona v zraki, ali pod zemlov, od zvūna mene, ali v meni samom, to edno znám, ka je ino me išče, pa to je zrok, ka ne mam volé pisati.

*) Vūzemski list k rediteli.

Pripovest za mladino. štera beži z domovine.

Pobožen list ameríkanski i slovencev, „Ave Maria,“ je prineso lansko leto pretresljivo pripovest ednoga slovenskoga mladca, po imeni Máli Franceka, ki je doma dobro bio zgojeni v katoličanskoi veri, pa se je sledkar dao zgrabiti v mreže socialnih demokratov, je zgūbo vero, je postao hūdodelnik, pa zdaj zdihavle v dosmrtnoi vozi v Ameriki. To žalostno zgodbo objavimo túdi mi, naj bi služila za opomin slovenskim mladencem, posebno tistim, ki zapuščajo svoj rojstni kráj pa idejo po sveti. Ž nje se naj navčijo, ka je ne dobro vervati lažlivim oblúbam socialnih demokratov; lejko túdi sprevidijo, ka se je ne dobro potepati po sveti, liki je najbolše, či ostanejo doma. Oni pa, ki so prisiljeni iti v tūjino, naj ostanejo stanovitni pa zvesti v katoličanskoi veri.

Pismo toga pomilúvanja vrednoga mladca se glasi etak;

Pittsburg v Severnoj Ameriki, 27. junija 1913.

Častiti gospod urednik!

Bio sam rojeni na Dolenskom — Kranskom v v šentpeterskoj fari od dobrih in poštenih starišov. Žela po slobodnoj, zlatoj Ameriki je túdi mene gnala v tūjino. Vojačke službe, komisnoga krúha pa ričeta sam se zbojao kak vnogi drúgi slovenski dečki, zato pa: hajo v Ameriko! Prek mejé se mi je posrečilo vujti ino me je pozorno policijsko oko ne opazilo. Prišo sam srečno v svobodno Ameriko. Tam sam šo k svojim brati pa sam ostao pri njem nekolko časa. Zatem sam pa šo delat v rúdnik na Moon Run.“ V tom mosti je vnogo naših lúdi po rúdi, žaistino je pa jako žalostno življenje naših lúdi po rúdokopih, kak túdi v mestaj! Gđa sam prišeo tá sam bio kak vsaki drúgi, ki pride z staroga kraja, dober katoličanec. Kak sam se čúdivao, gđa sam vido, ka

lúdje v nedelo ne idejo k meši, v petek jejo meso, pijančuj-jo pa nespodobno gučijo. Vse, ka nam je bilo svéto v stárom kraji, so tú po nikoi meli. Neštérni mejo tam naročene slabe slovenske novine, ne vem, ka njim je ime, čteo sam je pa túdi jaz včási. Té novine se delajo norca z svete vere, z sv. sakramentov. Pišejo, ka Boga ne ga, ka se je človek razvio z opice, ka dūhovnike trebe pobiti, cerkvi pá podreti, Nespámeten človek, kak sam bio jaz, pa kakša je večina naših lúdi, takšim slovenskim novinam vse vervle. Slabi zgledi vlečejo, tak so nas včili že doma. Kak sam vido drúge delati, tak sam delao túdi jaz. Zakaj bi hodo v cerkev? Dūhovniki tam samo za nos vodijo lúdi, tak sam si mislo. Vervao sam drúgim, ka ne trebe svete meše, ka se ne trebe postiti, ka je spoved norost, ka nas rešijo samo socialistje z Čikage ké nas Bog pa popevje ne požrejo. Vervao sam toj norosti, ka, či ednok poderemo cerkve pa pobijemo dūhovnike, ka te Boga túdi ne de, pa de se potom nam socialdemokratom cedio méd pa mleko po grli. Potom bomo brezi dela, v senci pod drevjom, pa do nam pečeni piščanci leteli v vūsta. Ka ne, gospod urednik, to bi nam bilo dobro! Meni zdaj ne bi trebalo sideti v temlici pa jesti kak kamen trde hrane, štero tú vdabljam.

Tak sam se dragi čteveci, túdi jaz zgrabio v socialdemokratske mreže. Vervao sam ne nikaj, zato ka sam mislo, ka so gospodje socialisti v Čikagi véčeni, majo gotovo vsaki 8 šol pa šče kakšo višišo solo. Vdao sam se nesréčnoj pijači. Na Boga pa na večnost sam nanč mislo ne. Nevera, pijača, ženska, so me pripelali do toga, ka sam strelo moža té ženske. Od začetka sam se skriva sem pa tá. Amerikanska pravica me je pa naskori dobila v svoje klešče. Pripelali so me v temnico v Pittsburg v Pensilvanijo. Prišeo sam pred porotno sodbo. Tú sam lagao pa se opravičúvao, naj bi samo rešo nikajvredno žensko. Pa vse nikaj ne pomagalo. Dvanajset porotnikov je povedalo

sodbo: „Vmoritev prve vrste,“ pa me je sodnik dva dni zatem obsodo na smrt na vešala. Strašna obsodca, dragi čtevec! Mreti na vislicaj kak razbojnik, kak lúdomorec — grozno! Upravnik države Penna je odločo den moje smrti 9. majuš 1912 ob 10 vóri pred poldnom. Strašen je bio den, gđa sam zvedo to obsodbo. Gđa so mi povedali den moje smrti, sam šo z sodne dvorane nazaj v temlico; komaj sam znao, ka se z menov gđi. Med potjov sam vido vislice, štere stojijo pripravlene včási polek temlice. Pogled na vislice je bilo z mene nekaj groznoga, ka ne morem popisati. Pelali so me nazaj v vozo v vrsto 22., v sobico številka B. med nesrečne obsojence na smrt.

Tú sam začno misliti, kak ešče nigdar ne prlé. „Na smrt si obsojeni, mreti boš mogeo na vislicaj!“ — Grozno! Vislice so mi stale pred očmi pa sam na vislicaj vido samoga sebe. Kam sam prišeo!? — Kaj do moji dragi starišje doma mislili, gđa zvedijo, ka je njihov negdašnji dober pa pošteni sin tú v tūjini tak daleč zajšeo! Začno sam túdi pozvedavati, kak bo z mojov smrtjov? Kak bom šo na vislice? — Pelali me bodo z temlice na zadnoj poti — v strašna smrt! — Pod vislicami mi dajo čarno kapo na glavo, denejo vajat na šinjek, me potegnejo na vešala. Spráščalo bo v mojem šinjeki, zlomleni bo zatanik pa bom zlomleni túdi jaz na večno! Strepeto sam po celom životi! Zatulo sam na ves glas kak ranjeno živinče. Strašno obvúpanje se me je lovilo! Začao sam jokati pa kričati, ka so me mogli spraviti v zosebno sobico pa me tam zvezati kak noroga človeka. Za dva dni sam se nekolko pomiro, pa so me te pelali nazaj v prvešo sobico. Zdrav razum se mi je nazaj povrno. Moj Bog, moj Bog, ka bo z menov, sam si mislo. Pa v tom strašnom stani se mi je zbudilo v srci vse ka sam dobroga čtio v svojoj mladosti. Strezno sam se! Spomeno sam se na mlada leta pa na lepe navuke svo-

Ka bi pisao? Od sprotoletja? Ka že vijolice cvetėjo, zvončki glávica odkrivajo, ftice pojejo, ka je lipa listje pognála, trávniki se zelenijo, potocje žluborijo ino štrki so prišli znova domo?

Ka je to, vse, či sv, srca izda ledena, je šče globoki sneg pokriva pa spijo svoj dugi zimski sen?

Ka bi pisao? Ka je tū goristanenje, ka je tū vūzem, ka deca rumenice dobijo pa se njim veselijo?

Kda de tisto velko goristanenje, v šterom ne smrti, niti smrtnoga spánja, v šterom do bilice vōsklūvane pa se ž njih pobūdi novo življenje!

Pomliš, kda sva mládiva bila, te se nama od toga goristanenja od toga veséloga vūzma od večnoga sprotoletja senjalo v šterom do vsi národje i vsi jeziki i vsa lūstva edno vekivečno vesélo nepretrgano allelujo spevali!

Tū pa takšega vūzma ne ga. Tū vnogi cvet požené pa pride hūdi mraz ino ga vzeme. Právijo, ka je lepi bio konči. Pa njegova lepota samo žalost nihá v srci, ár ga ne več.

Pa šteri, ostánejo, povehnejo pa dolispokáplejo pa nam je znova žao za njé, Ki je vidi, právi, ka so ne zamáu bili, so nam oko razveselili ino rodovitne včino! one, ki so ostali — da pa njega li ne več pa ga ne bo.

Pa potocje žluboreči nas veselijo pa pride sūšava, pa se stávijo mlinovje, štere so dečáje med igrov vesélo na njé nadevali, sūha zemla pa zeréče sunce je omori pa jih ne več meduami, šče trava zeléna i rože cvetoče vmerjéjo kre njih.

Pa v jajci se čūje mládi glás pa ednok samo zanemi, mládo pišče je ne melo moči potreti lūščanja. Slabo je bilo, življenje je šteló pa v svojem iskanji žitka je najšlo smrt.

Pa lipa zeléna v ivánščeki doliprigne zeléno glavo, listje povejhne pa je v ednom tjedni sūha: Črv jo je vmoro, šteroga je zpovala sáma v svojem lastivnom srci.

Práviš, ka nemam prav! Oh, jas dobro znám, ka vnogi cvet sád prinesé, vnoga lipa stoletja preživé, vnogo jajce vesélo pišče dá, vnogi potok v nájvékšoj sūšavi vesélo tekoče mline žené. Da pa več je tistih, šteri prejdejo prvle, kak bi sád goristanenja začutili.

Življenje je nesmileno, ne pozna mehkoče. Za življenje je boj v naturi pa boj med lūdmi. Lačen ne pita, jeli je slobodno, kda se njem i glád z smrtjov proti.

Znova práviš, ka je ne tak, ka poznaš, ki ráj krivico trpijo, kak krivico činijo? Istino máš, liki kelko jih je?

Samo edno goristanenje je gvūšno, edno je tisto, štero nam vūpanie dá. Njegovo! Jezuš Kristuš njemi je imé. Boži sin, Bog sám je bio. V tom ne dvojnosti. Pa z njegovim je gvūšno goristanenje vseh onih, ki z njim ščejo stánoti.

Ne razmi me krivo! Tak sam pisao, ki „ščejo“, ne, ki bi radi, niti ki računajo na njé, nego ki ščejo, tak močno ščejo, ka za to močno volo vse drūgo tá dájo ešče sprotoletje pa vūzem tūdi, či je potrebno.

Pa poznam takši vūzem, jé takše sprotoletje! Čūj: Ferenc se je zváo. Mi ga za Assiskoga právimo. Na morje je seo, šteo jo hitro, čūdovitno napraviti večno sprotoletje za sebé, z svojov krvjov je želo posejati svoje goristanenje, pa je za pol leta znova tam bio, odkod se je napoto k svojim cili. Pa je tū grátao sám začétek sprotoletja, čvetéča roža vūzma za vnoge millione, ki so bili pred nama i bodo za nama. Šteo je, pa či je ne mogeo po tistoj poti, po šteroj je obrvim mislo, je šo po drūgoj, štero njemi je pokázalo bože sprevidenje. Pa zdaj že má večni vūzem i večno sprotoletje.

Dokeč nama je pot ne nemogoča, sva dobra na njoj. Kda pa pride moč vékša, šteroj protistáti ne more, jeli te bo drūga da nájna žela se spuni pa

ih starišov! Kak daleč sam z bredu tū v Ameriki! Prišeo sam v roke nesrečnim našim socialistom, stopo sem v njihovo društvo, pozabo ram na Boga pa na vse. Zdaj sam pa tū! Oh, da bi konči meo dobroga človeka, šteromi bi potožo svojo nesrečo! Oh, da bi meo konči edno sočútno srce, štero bi konči kaplico tolažbe vlejaló v tom žalostnom stani v moje obvūpano srce! Da bi meo konči ednoga človeka, šteromi bi povedao, kak jako mi je žao, ka sam to včino, kak jako želem vse popraviti, kak veliko je moje požalūvanje!

V tom pride k meni, kak angeo-rešiteo, častiti gospod plevanoš Jožef Vrhunec. Nigdar sam v svojem življenji ne pozdravo s takšim veseljom dūhovnika, kak toga. Odkrio sam njemi svoje srce z globočine svoje dūše, kak dragomi oči. Zjokao sam se pred njim, kak se je zjokao zgūbleni sin, pa sam ga proso tolažbe, proso sam ga, naj mi da konči kaplico tolažbe, ovači morem obvūpati. Pa resen, njegove lepe reči od desnoga razbojnika na križi, od drūgih dosta večkih spokornikov, šteri so dosta več grešili, pa so postali ešče svetniki, so mi dale nove moči, batrivnost, dalé so mi zavūpanje do Boga pa v njegovo sveto Mater Marijo. Bio sam pokrepčani! Drūgi den je gospod plevanoš pá prišeo ob pol 7 vōri zajtra, me je spovedao, prečisto pa je molo z menov. Prineso mi je tūdi molitveno knigico, čislo pa par drūgih knjig.

Potolaženi po sv. spovedi ino prečiščavanji sam začno moliti sveti roznivōnec, litanije pa križno pot. Dragi čtevči, či ne poznate, kakšo moč ma molitev, mi vervte, či jaz ne bi molo pa zavūpao na Boga, bi zaistino odnoro. V tom časi, gda sam čakao na smrt, je pripelo častiti g. plevanoš k meni ešče več drūgih gospodov slovenskih dūhovnikov. Vsi tej častiti gospodje so meli za mene tolažlive reči, za štere sam njim jako zahvalen. Pa vsaki mi je tūdi kaj stisno v prgiščo. Moji negdašnji prijatelji pa, fisti socialisti, o tej ne-

majo časa za tiste nesrečne lūdi, štere so njihovi strašni navuki spravili v temlice. Včasi me je prišeo gledat moj brat Miška, zvūn njega je pa prišla samo malogda ešče kakša poštena dūša.

Deveti máj, den moje smrti se je približavao. Maja 2. so me odpelali od ovih voznirov v tak zvano „smrtno sobico“, naj tam sám, zevsema sám preživem zadnje dneve svojega nesrečnoga življenja. Tū je vnoči pa vudne sedo pri meni paziteo. Bio sam popolnoma pripravljeni na smrt. Vdani v božo volo sam čakao, gda mi zlomi krvnik šinjek pa me preseli v bolše življenje, tá nad zvezde, gde ne bo več zapelali. Bio sam popolnoma pripravleni mreti.

Eden den pred smrtjov 8. maja, mi pa prinesejo novico, ka je upravnik države preložo den moje smrti na 25. marca 1913. to je na vūzemski tork nasvétek Vceplene Marije. Kak ešče črvček v prahi rad žive, tak sam se jaz tūdi veselio toj novici. Sledkar sam zvedo, ka so tisti gospodje dūhovniki, šteri so me prišli obiskavat z nešternimi svojimi prijatelji dobili dobre zagovornike (pri sodbi sam najmre ne meo drūgoga zagovornika kak tistoga, seroga mi je dala sodnija), ki so napravili za mene moldbenico, ka sam bio največ zapelani od drūgih, ka sam vmoro tistoga človeka. Na to prošnjo je potom upravik resan preložo den moje smrti, ka bi se moja zadeva bole natenko preiskala.

Približao se je vūzem 1913. ojo smrt so zdaj pá preložili na 24. aprila, potom na 27. maja, zadnjič pa na 26. junija. Državna sodnija je zavrgla mojo prošnjo za novo sodbo. Zato so jo prinesli moji prijatelji pred Pardon Board, to je pred pomiloščūvalno komisijo. Ta komisija je preporučala upravniki moje pomiloščenje, pa je upravnik nato resan dneva 18. junija spremeno mojo smrtno kazen v dosmrtno vozo. Té tjedn ništeren den me odpelajo z z okrajne voze v državno temnico na severnoj

strani mesta, gde bom delao celo svoje življenje pokoro za svoje socialistovske norosti.

(Kak se je z drūge strani zvedilo, je bio poglaviten zrok, ka je te nesrečen mladeneč zadobo miloščo, to, ka se je ves čas svojega zapora v okranoj vozi tak dobro oponašao, ka so pravili vsi pazitelje, ki so meli ž njim kakši poseo, ka to ne more biti hūdodelnik, ka je to samo pomilūvanje vredna pa nedužna žrtev zapelivcov, ka je to vrli mladeneč, šteri zasluži pomilūvanje pa tūdi življenje. Prikūpo se je vsem tak, ka je bio lūblenec vseh voznirov, kak tūdi pazitelov.)

Mogoče, bodele me, častiti gospod urednik, pitali, zakaj sam Vam to pisao, pa zakaj Vas prosim, ka bi to našampati dali v listi? To ne pitajte! — Zato sam to včino, naj se s toga včijo drūgi slovenski mladenci pa moški, tak tūdi ženske, kam pripéla človeka naš nespameten socializem, ki vči naše nesrečne rojake, ka ne ga Boga, ka ne ga nebes pa ne pekla, ka so dūhovniki vsi samo „lumpi“, ka vodijo lūdi samo zanos s svojimi navuki, ka živemo na sveti, kak žive na priliko oseo, pes, ka nemamo dūše, ka ne ga večnosti. Oh, či bi jaz prle poznao te norske socialistovske navuke, kak je poznam zdaj, nebi mi trebelo biti tū, gde sam. Dragi slovenski po širnoj Ameriki, sveta vera, dūhovniki, to so naši jedini pravi prijatelji. Vera v Boga, v bože zapovedi, to pa samo to, i nigdar ne vaši socialni demokrati, vas včinijo za srečne pa zadovolne lūdi. Čuvajte se vaših zapelivcov, šteri pridejo k vam pa vam ponūvlejo zamazane novine s Čikage. Oni so lažlivi, so roparje svete vere vaših očakov, roparje vašega poštenoga pa zadovolnoga življenja. Naj vas vči moje žalostno življenje, kam pride človek, ki pozabi na Boga pa verje nespametnim socialistom.

Srčen pozdrav Vam, pa vsem čtevcom lista „Ave Marija.“

Franc Máli.

se léd raztopi, zemla se gene, ftice do spevale, drevje cvetelo, potocje do žluboreli, mlinovje mleli pa pride sprotoletje nazáj v srca, v družtvo, v kraj, pa bo goristanenje z spánja za národe vse: velko, štero ne miné, štero de vsikdár trpelo, ka de donela po bregáj i doláj edna jedina zmožna groméca alleluja.

Vören.

Dom i svet.

Novi volilni kráji so poleg najnovejše právde nastanoli i občine slovenske so se zatogavolo razdelile v železnoj županiji. V *Sobočki* volilni Dolnji-Slaveči, Dolnji-Moravci, Andrejci, Bakovci, Püconci Rakičan, Sodišini, Bodonci, Bokreči, Boreča, Borejci, Novi-Beznovci, Stári-Beznovci, Veščica, Gornji-Slaveči, Gornjalendava, Rankovci, Gedóudvar, (Guitzenhof) Gerlinci, Žanavla, Bradanovci, Határfalva (Sinersdorf), Sotina, Vančaves, Topolovci, Krášči, Stánjovci, Korošci, Mlajtinci, Kismáriahavas (Füxlinci), Črnelavci, Krog, Gederovci, Prosečka vés Kúzdoblan, Lucova, Lómérje, Gornji-Črnci, Pórdašinci, Neučavci, Lukačavci, Márkišavci, Martjanci, Matjašovci, Tešanovci, Motovilci, Črnci, Tropovci, Kúpšinci, Petrovei (Mürski), Satahovci, Sobotá, Gradišče, Moštjanci, Neradnovci ottovci, Dankovai, Poznanovci, Pužavci, Sv. Zellérex (Pertoci), Petrovci (Gornji-Nedela), Radovci, Ropoči, Gorica, Salamenci, Sülinci, Srdica, Štrúkovci, Rogošavci Skakovci, Petánci, Sebeborci, Sv. Sebeštján, Vadarci, Noršinci, Cankova. Koprivnik, Kovačavci, Vaneča Brezovci, Polana, Krajna, Vidonci, Sv. Jürij, Dolina, Dolič, Zenkovci.

Pod Öriszentpéter-ski kráj spádajo sledéče slovenske vesnice: Ivanovci, Števanovci, Čekečkavés, Domajnsavci, Gornji-Morávci, Kančovci, Kúštanovci, Máli-Dolenci, Málavés, Kosarovci, Veliki-Dolenci, Selo, Andovci, Šalovci, Somorovci, Križavci, Otkovci, Kúkeč, Fokovci, Pánovci, Vučagomila.

Pod Szentgotthárd-ski (Monošter) kráj spádajo sledeče slovenske vesnice: Gornji-Senik, Čepinci, Trdkova, Markovci, Ritkarovci, Sakalovci, Matjašovci, Slovenskavés, Dolnji-Senik.

Kako gospodári prva slovenska fara v Ameriki? Prva slovenska fara, štero tvorijo naši vogrski slovinci, je v Bridgeportu. Plebanoš so njim Golob M. I. Té goreči dühovnik se z celov dūšov skrbijo, naj morejo svojim ovčicam čemprle lastno cerkev podignoti. V té namen so edno leto nabrali to je leta 1913-ga 22,258 K 60 fil. Z toga je

8478 K 30 fil. na preminočega leta potroše (árenda za cérkev, farov, cerkvene potrebe, oúhovnikova plača itd.) odišlo. Čisto ostáne tak na l. 1914-to, to je letošnje 13,780 K 30 fil. Pokaže se stem da korén poštenosti našega národa žené i dale rasté i v dáljnój Ameriki. Dober dühovnik túdi bridko odkinajo. Kak čítémo v njihovom „Poročili“, da so njim ništeri protivni bili, ali oni so to suprotivnost z gorečimi molitvami za njé povračúvali. — Daj Srce Jezušovo, da té molitve genejo srca vseh protivnikov i jih spravijo v mir i edinost té nove fare, štere, Patron je predrági Križ Jezušov.

Keliko je katoličančov na sveti? „Anuario Pontificio“ imenüvani rimski cerkveni list nam dá na znánje, da vseh Katoličančov na sveti jé: tristoedenmilijon, 87 jezero 152. Z teh jih žive v Evropi 190.630,848, v Aziji 6.207,405; v Afriki 2.816,669, v Ameriki 92.144,396; v Australiji 9.287,833. Na Vogrskom jé 13 milijon Katoličančov, 7 milijon pa evangeličančov, kalavinov, starovercov, unitarev i židovov sküpnó. V sosodnoj Austriji je 26 milijon katoličančov.

Veliki strajk so napravili na Ruskom rüdnárje. Polmilijona delavcov strájka že.

Kralovje se zidejo na otoki Pálma, naime angleški i španjolski z nemškim casarom.

Nove cigaretke so se dále na svetlo aprila 6-ga z iménom „Misjam“. Cena svakoga žaleža je 5 fil.

Mandič Mikloš novi bosanski deželni glavárni namestnik je najtopleje bio od Njihove králeske svetlostvi sprejeti v Beči.

Novi solnogrački (Salzburg) knezoškof je dr. Kaltner Boldižár. Dozdaj je imenüvani v Celovcih bio višešnji pastér i kak takši túdi zavetnik te najvékše pobožne slovenske družbe „Družbe sv. Mohora“.

V Albaniji je nemir, zatogavolo so velevlasti dovolile da gréka vojska sme ešče v Epirus-i ostati. Pokrajine Elbasan i Epirus so samostojnost razglásile i se od Albanije odtrgale. Zrok nemira poleg sodbe angležkih novin bi praj bio to, zakaj se Albanija tak krepko naslanja na Austrio-Vogrsko.

Veliki vihér je bio na Blatnom jezeri (Balaton) dva dni. Pri postáji Almádi je i postaje streho dolodneso i drevje podro.

Vlovili so 30 cigánov v Pešti žandárje, ki se kre Dúnaja vnogo roparstva i tolvajije doprinesli. Med vlovenimi so ništerni izmed tistih, ki so pred nešterimi leti tak grozovitno mo-

rili v Danos-krémi krémára z ženov i skrmlenkinjov, hišo pa vužgali.

Smrtna nesreča v zraki. Vedrinez Emil francoz je spadno doli iz svojega zrakostroja i smrti se bujo. Pol vüre zatem je drügi leto v zraki z ednim potnikom, ali benzin se je vužgao i obá sta zgorela. V Reims-i se je to zgodilo.

Velika spáka pri izseljenji. Weis velikotrgovec v Prági na Češkom je 18 jezér dečkov, ki bi meli pod vojáštvo priti, spravo v Ameriko i si je stem milijone spravo. Pomagali njem je pri tom 10 žandárov, iz šterih so jih devét zgrábili, eden strážamešter se je pa strelo.

Strájka 50 jezér rüdnarov, ki kamenó vogelje kopajo v Ameriki v Ohio držávi.

Dühovnik naše püšpekije. Soós Janoš, plebanoš v Rábahidvégi so mrlí v 77 leti svoje starosti i v 54-tom svojega dühovništva.

Nova právda tiskovna se aprila 11-ga, včeraj vpelala. Ministerski ukaz jo vpela. Ki obsega 80 stram v uradnom listi.

Ribičje. Ki so v tistom kráji kde se je lani velikanska ládja Titanic razbila, rozmáre i morske pse lovili, so ledeni bregáh pogübleni. 40 mrtvih i 30 na pol zmržnenih so najšli. Ali ponesrečenih je še več.

Švédski kral je nevarno zbetežao. Leiner profesor je k njemi v Stockholm odpotüvao.

Svetilka Matjaš krála. Na steni stárodávne cerkvi košičke. Kassa od nigda sveta je visila edna svetilka, štero so košički varašanci na spomin Matjaš krála vsaki den dáli goreti. Konrády Ludovik kanonik košički plebanoš, je dao to lampic vzdaj ponoviti i aprila 4-ga z velkov slovesnostjov jo posvetiti. Té den je mro naime Matjaš kral, te pravičen, od šteroga pravičnosti právi vogrski predgovor „Meghalt Mátyás király, oda az igazság“ to je „Mro je Matjaš kral, ne ga več pravice.“

Ponesrečem zrakoplovci. Ruchti radlájtnant i Lakmayer lajtnant sta z zrakostroja dolspadnola, Te zadnji je taki mro, prvi je pa močno ranjeni. Jeli dobi koli clovek gda sveta popolno zmago nad zrákom, da bo moglo v njem letati, kak ptica?

Povoden. Tisa je šance vtrgale i več sto orálov goríc poplavila.

Zelezniška nesreča. Na Jáva otoki je vlak v vodo spadno. 20 lüdj je mrlo, 50 je ranjenih.

Penezi bodo pá falejši, glásije iz Berolina.

Pri *novoj vogrskoj grčkokatoličanskoi pūšpekiji* spremembe bodo. Neštérni vogri so ešče, ne sem prikapčeni, te sem správjajo, do 10 jezár romanov pa nazáj dájo pod oblást romanskim pūšpekem, ki so túdi na Vogrskom. Mogoče, da stem se kaj zburkani vláhi pomirijo.

Albanci so grčke bande premagali v Epirusi. Da je nemir veliki Viljeni novi kral je odločo, da sam bo novo albansko vojsko vodo proti puntarom.

Odgovor na pismo ednoga evangeličanca.

Želem vam veselo Allelujo, dragi prijáteo i z tem veselim pozdravljenjom začnem dale razvijati najni razgovor. Alleluja pomeni „Dika Bogi“, i sveto pesmo, posebno pa psalmi (žoltárje) štere vi evangeličanci radi popevate, so puni z tém izrázom Alleluja bodi záto v nájnóm srci v nadalnom razgovárjanji, Bogi na diko bodi nájni guč.

Vi pišete nadale „vaša vera je bole kriva i zablodjena, kak naša evangeličanska.“ Jaz vam ne zamerin té sodbe. Vi od svoje stráni tak mislite i svojo misel za právo držite, čeravno je potrditi ne morete. Tú se znajdemo. Eden ovoga za krivoverca držimo, ali mi katoličanci, kda to trdimo, svojo trditev túdi moremo posvedočiti. Naj pa bodete znali i mogli naše svedočanstvo sprejeti, je potrebna Boža milošča. To pa zadobimo, če za njo molimo. Záto, kak sem dnes tјeden pisao: molimo, molimo evangeličanci i katoličanci za práve vere svetlost, pišem i dnes i prosim te molitve ves té tјeden, šteroga se spominjamo odičenoga Jezušovoga od mrtvih vsta nenja Pri njegovom grobi se je svetlost prikázala, štera je strážare omámila pa túdi predramila, da so nehoté glasili njegovo vstanenje, to je postali verniki njegovi konči do časa. Tá svetlost naj i naše dūše prehodi, da postánejo verne, ver-vajoče, da se predramijo iz spanja i zavarajo pot odičenoga vstanenja i v nébo zastoplenja. Na té namen molimo zdaj osem dni k odičenomi Odkūpiteli katoličanci i evangeličanci za svetlost práve vere za vas.

*

Vi drági prijátel v svojem pismi túdi zrok dáte, zakaj je naša katoličanska vera bole kriva i zablodjena, kak vaša. Pišete naimo „Vaša vōra se po mrtvom jeziki glási, ka národ naj ne razmi Gospon Kristuš je to ne včio.“

Té zrok ne obstáne. Katoličanska vera se glási v maternoj reči i ne v

mrtvom jeziki. Predge i návuke tak v cérkvi, kak zvūna cérkvi vsaki réden dūhovnik po maternoj reči glási poleg zapovedi matere cérkvi i po zglédi Kristušovom. Spovedávajo rávnotak, molitve oprávlajo rávnotak. Vase duženje meri na sv. mešo, štera te v latinskóm ali dijačkom jeziki oprávla pri rimskokatoličancih. Ali to krivenje túdi nema obstanka. Vse, kaj dūhovnik latinski moli, lūdstvo po svojem maternóm jeziki moli ali popeva, razumi záto návuk Kristušov. Ka je pa meša v latinskóm jeziki, je stárodávni spomin, pa zavolo edinosti matere cérkvi je túdi potreben eden cerkveni jezik. Jezero jezikov se govori na sveti i iz vseh i iz vseh má kotrige maticerkev — povejte, je na sveti človek, ki bi se jih vseh mogo navčiti? Zdaj pa ameríkanski dūhovnik tak pošle latinsko pismo v Rim, kak afrikanski ali nas europejski i smo zdrūženi i zjedinjeni ešče v toj máloj reči v jeziki, kak nas Kristuš opaminao „Bodite edno, kak sem jaz i oča edno.“

Nadale to je túdi ne istina, da bi se meša v mrtvom jeziki vsepovsod slūžila, Idite vi k Jadranskomi morji (Adria) med hrváte, nájdete tam rimske katoličance, ki mešo po dovoljenji Rima v horvackóm jeziki slūžijo. Rávnótak romání, rusini, armenci itd, ki so túdi katoličanci, ali grčkoga obréda (ceremonij). Vsem tem dovoli meticer-vse meti v domačem jeziki ne je zato istina, da bi po mrtvom jeziki glásila vero, štere národ ne razmi. Naš mili národ slovenski je túdi vnoga-vnoga leta meo pravico, ka je slovenske svéte meše meo mesto dijačkih, kak stári lūdjé ešče dnes dén znájo praviji. „Inda so prej naši popi slovenski mešūvali samo da so pastérje na paši za njimi oživlávvali krūh, je slovenska meša dolpovedana bila.“ Právi zrok je pa bio, da se je tá pūstila pomenjkanje slovenskih dūhovnikov i sosedstvo z vogri i nemci, ki so latinsko mešo meli. Z toga lahko razvidite, drági prijáteo, da se katoličanska vera ne glási v mrtvom jeziki. To, če dūhovnik dijački moli pri svetoj meši, nikaj ne posvedoči, da tisti evangeliom, šteroga tam dijački čite, ga na predganci po maternoj reči znova prečite i razloží.

Te „Novine“ vam túdi svetlo kažejo, da se katoličanska vera v maternoj reči glási i túdi bo glásila do konca svetá.

Od toga, da je Kristuš nej to včio, ka bi se vera po takšem jeziki glásila, šteroga národ ne rázmi si bova, če va živelá dnestjeden pogovárjala. Tečas pa naj drági Jezuš z veselov Allelujov,

to je z močnim nakanenjom, samo Bogi na čast vse delati, kraltje v nájnóm srci. (Dale pride.)

Kaj bi mi radi?

Mi bi radi med vrle slovence edno lepo navado vpelali. Ta navada bi pa v tom stála, da bi se po nedelah i svétkih v vsakoj hiši slovenskoj navuk razlagao. Kak to jaz razumim?

Vsaki hišni oča i vsaka hišna mati naj vkūp správrta svojo družino i njej če samo edno pitanje iz slovenskoga katekizma razložita.

Zakaj je to potrebno?

Záto ka v šoláh se zadostno ne more razlagati vera.

Pa dūhovniki ne včijo návuka? Včijo ga, ali kaj je dve vūri na tјeden od te náj potrebnejše reči? Kelikokrát pa pride zmes cerkveni posel, šteri je zadrži, da niti té vūre ne morejo zdržati?

V keliko šol pa dūhovnik niti noge ne more notridjati od velikoga posla? Na ednoga dūhovnika v našem kráji 3—4 jezero dūš pride. Kak bi té mogoče bilo oskrblávati i te ešče više deset razredov v šoláh voditi z podučénjom návuka!

Tem nevolam stem protipridejo cerkveni višejšnji voditelje, v da učitele iménūjejo za návukov razlágare. Tei pa vnogokrát ne vejo slovenski, ne morejo záto popolnoma podučiti deco v tistom, kaj je za večno zveličanje potrebno. Pa čeravno znájo slovenski, da za svoj glávni namen spoznájo, vogrski jezik včiti, z tém namenom včijo i katekizem, to je jezik včijo po veri — pa bi se vera mogla včiti po jeziki. K tomi prihája včasí túdi nevernost vučitelov, ki na Bogá nikaj ne dájo, ešče pred decov nevernost glásijo, kak se je že od decé zvedilo, včijo záto návuk ne iz prepričanja notrášnjega, nego za voló slūžbe, ne morejo ga záto globoko v srce poslušavcov posaditi, ne morejo zrása njemi dati, da dete nasprotno vidi pri njih, kak je včijo. Mámo hvála Bogi túdi dobre vučitele, ki deci lep zgléd dávajo, deco k spovedi vodijo, ž njimi vréd se prečiščávajo — a vsi ne so tákši.

Záto je pa neobhodno potrebno, da se po nedelah i svétkih té zámūde poprávjajo po razláganji katekizma.

I to delo nas more siliti. Mladina nam je većinoma pokvarjena. Kda k zdávanji se pripravla i k návukam hodi, te spozna dūhovnik, da je verskih rečeh popolnoma nevučena, nevedna. Človeki se do globočine srca pomili nebože mladénc i deklina, ka ne veta niti moliti, niti poglavitne resnice naše vere. Moj Bog, pa kakši odvejte bo takši stariš meo? Pa takša nevedna zaročnica štera se komaj križati zna, če mati postáne bo znála svojo deco na návuk včiti? Časi so slabi i ešče slabših moremo čakati. Skūšávanje bo vsikdár vékše. Té dnéve so dokončali v Pesti neverni slobodnozidárski vūči-

telje, da bodo prosili ministra, naj šole vse državne (államske) bodo i naj se v niednoj šoli ne vči katekizem. Tak ščejo napraviti, kak na Francoskom, Taljanskom, da se v šoláh vera ne bo smela včiti, nego samo v cerkváh.

Žalostno je to, ali tak je, da se na Vogrskom nezmerno širi neverno slobodnozidárstvo med vučiteli. Poleg njihovoga návuka se jákost, vera, pošteni zákon práva domoljúbav more zavřči. To nas naj z enkráj pobüdjava, da bomo svoje vučitele kak najbolje poštvávali, ki so dobri krščeniki. Ti dobri gospodje tak dobijo vnogo špotov od svojih nevernih prijátelov — pa bi je še mi dreselili, šterih deco na poštenost i znanost včijo? To bi grda nezahvalnost bila. — Z drügikráj pa naj pazijo kotrige šolskih stolcov pri odebiranju novih vučitelov. Od zavüpanih lüdih naj što pozvedi od tistoga vučitelja, ki se na mesto novo prosikákše novine čite? Je ne kotriga neverne slobodnozidárske družbe? Če takvkraj žnjim, naj prepádne čerávno bi vsakoj kotrigi stotko ponüdo. Düšno zveličanje vaše decé je več, kak bogástvo celoga svetá, záto pazite!

Naj se deci v šoláh verski návuk po maternom jeziki ne razlága je slobodnozidárcov žela i zahtevá. Zakaj? Najdete ne razumi návuka dobro i neverno postáne, samo ka nevedne oslepijo z tem izgovorom: to domoljúbnost tirja. — Siromačeki! Domoljúbnost ne obstoji v jeziki, nego v obdržanji postáv, v treznosti, čistosti, v vernosti i poštvánji do višesnjih. Bog drži gor domovino, on če se ne poštvje — se fundament podkáple domovini. Eden neveren človek nikdár ne more istinsko lübiti svoje domovine.

Kem vernejši, poštenejši sem, tem bole lübitim svoj dom, da zavolo moje pobožnosti tembole ga blagoslovi Bog. Moja vernost i poštenost je pa odvisna od návuka verskoga. Té če je pomenjkliv, pomenkáva meni tüdi právo jákostno življenje. Pomenjkliv je pa návuk, če se ne razumi. Ne razumi se pa, če mi ga v tákšem jeziki predávajo, šteroga ne vem.

Žatoga zroka volo je predpis cerkveni, da se návuk samo v maternom jeziki sme včiti. Žatoga volo so tüdi vogrski püšpeki l. 1896. máj. 28. dokončali, da se deca, štera ne ve vogrski ne sme návuka včiti vogrski tečas dokoč se popolnoma vogrskoga guča ne navči. To sliši držávnim šolám, v šterih držáva ne dá pláče dühovnikom, ki v višesnjih rázredah ne včijo tüdi kaj vogrski to je poglavitne reči. (Vm. 77,199. sz.) V menjših šoláh dovoli samo po maternom jeziki včiti.

V fárnih, verskih i občinskih šoláh se pa sme poleg svecke právde samo slovenski včiti katekizem i je v nikšo formo ne dužnost deci tüdi vogrski katekizmuš si spraviti. To právda ne žele ne cerkvena i državna.

Siromaški je naš narod, na jezere more odhajáti v tújino si krüha iskat,

vnogi nema na sol zakaj bi záto želeli od njega dár, da si nema vnogokrát kaj v zobe djáti!

Zakaj pišemo to? Zato naj stariši znájo, kaj právda veli i jo morejo zdržati tak, da ne bo na kvár düšam nemrtelnim. Zato ka se vera samo po maternom jeziki more popolnoma razumlivo razlagati, kak Bog žele pišemo to naj stariši poleg právde to želejo i zahtevajo po šoláh z enkráj, z drügikráj pa naj po nedeláh i svétkih sami ga tüdi svojoj deci tak razlagajo.

I če stariši pri razlaganju kaj ne razumijo?

To rávno šče mo iz teh vrst vüprinesti.

Če kaj ne razumijo, naj opitajo vrevejštv Novin. To bo odsehmál odgovore davalo na to razlago gledoč. Samo opitati trebe na ednoj kárti: zakaj je to, ali kak je to, kaj maticérkev vči i dámo odgovor.

Prvo pitanje z odgovorom naj tü stoji?

P. Zakaj se vči návuk verski?

O. Záto, ka če ga ne vem, ga ne morem zdržati. Kristuš je pa samo tistim obečo nebo, ki njegove zapovedi zdržijo: „Če ščeš iti v življenje, spuni zapovedi.“ (Mát. XIX. 17.)

Glási.

Loga je zgorelo 40 plügov više Szombathelya v fari Incédskoj. Posestnik loga je gr. Batthiány Ivan.

Breg se gible v Udine pokrajini na Taljanskom. Premikávle se Korone gora. Že je vnogo logá goric, njiv pozrla. Bojati se je, da bližanje občine Caluzatte Vito Desiro i Vito Altagliamento tüdi prejdejo. Stanovniki si že v shrambo devlejo, kaj si li morejo.

Odaja. V Dolnjoj Lendavi pri kapeli so k odaji gorice pokojnoga Péterka Jožefa dovice. Goric je 1 plüg: k njim sliši tüdi hiša, klet i krnica (preša). Vcenjene so za 3400 K. Zanimivci naj se oglásije pri posestnici v Beltincih.

Smrt. Vmrli so pri Sv. Jürji Borovnják Janoš v 85-tom leti svoje starosti; 27-ga márciuša so jih pokopali. Té človek so v s svojem dugom življenji prek praga zdravnikovoga nikdár ne stopili niti zavolo zobne boleznine.

Zavrjnena moldbenica. Vogrinčič Štefan z krašec je proso z nekimi drügimi, naj je milostiven višesnji pastér od dužnosti oprostijo, da bi k povanji nove jelenske šole plačüvali. Pod št. 1940/914. je odgovorjeno nazaj, da se tá prošnja ne more sprejéti.

Smrt jihva ločila i združila. V Ivánegerszegi je vmrla v 83-em leti svoje starosti Nagy Ludovika žena ob edenajstih v noči, za edno vüro pa mož za njov.

Preprečena žekucijo. V Berkovcih sta nikšo právdo mela Horvát Janos i Koltay Ivan. Koltay je zgübo právdo i

da je ne mogeo plačati, dobo je žekucijo. Ekzekutor je šče roštáo (mlin) gorpisati, ali na to je tá skočo Koltay-ovov oča, je pisma razčesno, ekzekutora pa z dvora stírao. Právdó so proti njemi podignoli zavolo nasilstva proti oblasti. Szombathely-ska podnija ga je samo na 2 dnevno vozo obsodila zato, ka je v tom včasi dosta nesreče meo, mrla njemi je naime žena, sin pa odnoro.

Popravek. Dühovne vaje se za dekle začnejo v Celji, 4-ga maja večer ob 6-ih. Naprej trétjega je slovesnost sv. Jožefa, pri šteroj so vnoge dekle rade nazoči, záto nikaj ne škodi, če so že trétjega tam.

Na znánje dájo Rožam čerensovski plebánoš Vogrinčič Bcidižár, da v pétek i v soboto vsaki tjeden se bodo za kotrige živoče i preminoče sv. meši slüžile, mod šterima naj se čislo moli. Če bi na tedva dnéva kakša drüga silna meša prišla, rožna meša, se te na drügi den prestavi.

Prvi april je vnogo smeha prineso čerensovčarom. Ki dveri, ki kola, ki potače se je mogo iskati. Po celoj vesi so nekši huncutje vse na opak obrnoli. Pri Cigan Ivani so dveri dolvzéli i v mlako vrgli, potače pa spremenili na kolah, pri Baligáčovih so kolesel na kola potégnoli, pri Štafarvih kola na cesto odpelali itd.

Vudné so pa pá vnoge vkanili. Doktora so semtam gonili po vési zobé mikat-bolo pa nikoga ne; — pisač se malo ne nog spotro, tak je bežao z pisárne domo, ka se njemi bik praj rogel dolvdaro pa je lepo privézani stao pri jaslah; te trétji je pa na pošto hodo zaman, te šrti pukšeni práh küpüvao za krajcar itd.

Té aprilske norije že od nigda sveta gorstojijo i če so poštene, lübavne, napravijo smeh i dobro volo. Kvár i neprilika se pa ne sme delati.

Automobilská vožnja bo med Lendavov i Radgonov, če se poravnajo dotični krogi.

Samomor. Bogdan Janos financ se je v Lendavi strelo zatogavolo, ka so ga v česti ne naprejdjáli. — Poniznost Kristušova njemi je falila.

Vtopeniki. Med Legradom i Drnjom na Drávi se je prevrgo en čun, v šterom sta sedela eden mozák i eden dečko. Obá sta se vtopenila. Štirje so vidili nesrečo, ali pomagati so njima ne mogli, záto ka je voda prevelika bila, ládje pa ne so meli.

Sobočke šole zidanje je vcenjeno za 86,665 K 25 fil.

Živinskoga sejma ne bo v Lendavi na veliki četrtek zavolo küge.

Ogenj je bio v Murakereszturi; 23 hramb je zgorelo.

Spadno je s kol Šebjan Jožef v Lentibi i nogo si je potro.

Jüvec je razmreváro svojega gospodára Egi Ferenca v Bagoli, kda ga je pri napájanji bio, záto ka je ne šteo piti.

Aprila 1-gá so ednoga nedorašena deteta telo najšli kre železniške poti med Sobotov i Kermedinom. Nesrečna peršona je na vláki porodila i skoz okno lúčila. Imé njoj je Finta Treza z občine Keményfa. Kda ozdrávi, jo pred sodnijo postáviyo.

Pomirovlenie (pensio) Pósfay Pongráca sobočkoga sodnika je ministers-tvo dovolilo.

Prijéti ponočni razbijačje. V Beltincih so se v zadnjem časi ponoči vršila takša razbijanja, ka je že ne bilo za prestáti. Dečki, ki se še nanč ne za stelingo, ki so še v resnici dečáče, so vršili tak grda dela, štera nikak nedelajo časti ne njim pa ne njuvim starišom. Te junáke je doségnola roka pravice. Aprila 1. so je zasledili orožniki (žandarje) v osebah: Glavač Andraša sin Stevan. Pozdrec Miška, Žálig Jožef, Vörös Franc, Lebar Ivan Gujtmánov, i Žálig Števan, pa je zdaj postavijo pred sodnijo kje do se mogli zagovarjati za svoja nečedna djánja. Na svetlo so túdi prislo veči, štere v slabo lúč postavljajo nisterne hiže, štere hiže so ovak na dobrom glási, štere pa tem ponočnjákom dávlejo prostor pa posvét, ka se pri njih zebérajó pa delajo svoje nespametne naklepe. Vúpamo ka se túdi té hižé streznijo i ka do starišje bole pazili na svoje sine, potom do stanovniki v Beltincih zanaprej meli mir, kak ga májo stanovnicje po drugi vesnicaj.

Vkrádnjena mešterska tábla je bila v Beltincih, pri šoštarí Škáfár Jožefi, med 29 i 30 marcom. Najšli so jo Ižekoski moški aprila 5 zajtra pod moštom poleg Košarove hiže. Vest je znam ništernoga preveč pekla i jo je odneso pod most. Nego vúpamo, ka túdi te močni junák pride v roke pravice, ka de se mogeo zagovarjati za svoja pridna dela.

Cena inseratov (oglásov) v Novinah.

Edna stran stoji iz 24 kock

$\frac{1}{2}$ strani	12	»
$\frac{1}{3}$ »	8	»
$\frac{1}{4}$ »	6	»
$\frac{1}{6}$ »	4	» e
$\frac{1}{8}$ »	3	» e
$\frac{1}{12}$ »	2	» i
$\frac{1}{24}$ »	1	» o

Cena edne kocka je za enkrátni oglás 1 K 50 fil., za dvakrátnega 3 K; za trikrátnega 4 K. Za večkrátni oglás poleg pogodbe z popústom od 10—30%.

Gospodárstvo.

Kak naj pomagamo setvam, štere so slabo prezimile? Kak znaglič se začne narava na sprotoletje bñditi, naj bo skrb vsakoga kmeta, ka setvam, štere so slabo prezimile, pomaga pa je pošivé. Setvo gor orati, to je še to zadnje, pa se naj véini samo te, gda je tak redka pa slaba, ka druge pomoči več nega za njo. Zato si tú moremo dobro premisliti. Či je vremen dobro, pa se setvi pomaga v pravom časi, se dostakrat dosegejo tak lepi uspehi, pa se setva natelko popravi, ka se človek sám čúdiva nad njov. Slabim setvam lejko s tem najbolje pomagamo, či njim pognojimo po vrhi s takšimi snovmi, štere se v zemli hitro raztopijo, pa štere rastline lejko hitro povzijejo. Neštérni skušeni kmetje prepóračajo v pomoč slabih setev čilski soliter, drugi pa pravijo, ka je najboše vrednosti, pomagati s kalijom, s fosforovov kislénov pa z dušcom. Po takšem so za gnojenje po vrhi najboši gnojila na sprotoletje: kalijova sol, superfosfat pa čilski soliter. Ta troja gnojila májo vse odzgora imenúvana redilne snovi v sebi, vzeti pa trbej na eden plúg:

100 kg. 40 odstotin kalijove soli,
200 kg. superfosfata pa
70 kg. čilskoga solitra.

Gnoji se lejko z vsemi tremi gnojili naednok, či je dobro vkúp zmešamo, ali pa dvakrát; drugo gnojenje sledi prvomi na dva ali tri tjedne.

Či se je na površji zemle napravila trda skorja, pa se setva zavolo toga nemre prav razvijati, je dobro, či jo povlačimo. Pri povlačenjej se napravi raha plast, štera jako dobro vplivle na odspodi ležečo zemlo. Zemla ne postane zlejka ven skorjasta, túdi pri močnom dešči nej, liki spiže vodo kak goba. Zvún toga pride túdi zrak ležež do korenja, pa se tak cela rastlina začne lepo razvijati.

Kotati setvo na sprotoletje pa trbej v takzvanój „redkoj“ zem i, to je ná takšoj zemli, štere zgoránjo plast je zmrzlina z rastlinami vréd preveč zdignola od tál, tak ka se setvi odtrga korenje. Prinas pravimo na takšo setvo, ka jo je „sren potegno.“ Pri takšoj setvi korenje, štero je z ednim krajom spretrgano, nemre priti do vlage, zato postane setva žuta pa se začne stšiti. Navadno pravimo, ka je setva pozebla. Tomi pa tak odpomoremo, či setvo na sprotoletje rano povaljamo ali pokotamo z lesenim valékom. To valékanje pritisne odtrgano korenje nazáj k zemli, zgoranja plast postane nato bole vlažna, pa de se nam setva lepo začala zeleniti.

Pripomba. V tom spisi smo pripóračali umetna gnojila, či ravno ka so šče ta gnojila po neštérnih naših vesnicaj zevsema nepoznana. Včini smo to zavolo tistih, ki so se že s tem gnojenjom zoznanili, ovim pa naznanimo, ka mamó želo šče letos v naših Novinaj dosta pisati pa razpravlati od umetnih gnojil, pa zoznaniti naše vrle kmete ž njimi natelko, ka de v jesen že znao vsaki delati poskušnje z tem gnojilom.

Cena

Pšenica má	24·40 — 24·80 K
žito	18·40 — 18·60 K
ječmen	15·60 — 16— K
oves	15.— — 15·40 K
kukurica	16 K po 100 kil. v Szombathely-i.

Sena meter 8— — 9·40 K
lucerne 9·60 K
slame 4 K v Budapešti.

Svinjsko meso na živo vágo 132—154 fil. kila.

Pošta

Koz. Ant. Satahovci. Serci v Žetince sem poslaó od aprila mal novine, prle sem ne znao, če je trebe poslati. Ne boj se, ne prejde naš materni jezik. Molimo samo dosta k Bl. Dev. Mariji, naj nam ga obdrži i mi si ga túdi bránimo i zagovarjamo proti tistim, ki nam ga napádajo. Vogrska právda nam ga ne bráni rábiti, gučati, v njem pisati, číteti, ne sramújmo se ga záto i tistim, ki nam ga vzéti ščejo samo to Božo zapoved glásimo: sédma: ne kradni. So naime takši bedáki, ki glasijo i se za to túdi trúdiyo, naj naš narod zapústi svoj jezik ga zavrže. Ki v družbah kajtákséga modrújejo, le odločno zavrnoti z rečmi: sédma: ne kradni. Mi se ne bránimo vogrski véiti — ali svoje matere zapústiti pa nik ino nikdár ne smemo. Včinioli bi pa to, če bi zavrgli, njéno reč. Gde nam právda dovoli svoj jezik meti — tam z zahvalnostjov živimo stov pravcov.

Mekiš J. Nuskova. Zódsta je tri štértine plačati. Ki pa šče slobodno celo dá. Potrebújemo takl Ovi drugo štértino té drugi frtao, gda morejo, túdi naj pošlejo. Hvála na trúdi.

Št. Küh. Bratonci. Novine v dotično mesto hodijo. Oglásov ceno nájdete v denšnjój številki.

J. Kočar. Steelton. Pišite na naslov: Katoliška Bukvarna v Ljubljani, Krajna, Austria. Dobi se da dvoje svéto pismo: Wolfovo, štero má 24 k. cene, i Lampetovo, štero má 32 k. cene. Oboje je zvezáno po toj ceni. Poštšina so spozosed more platiti. To drugo sveto pismo je spodobami narejeno i je izdala Družba Sv. Mohorja. Zvolite si. To drugo bo bolše po mojem sodi. Meni túdi leško pišete. Pozdráv vsem.

Vören. Hvala, da si bogao. Molimo i bomo meli vsi vüzem, ešče bole pa trpimo; po trplenji je naime vüzemska zarja počila. Križ gléda i odpira grob.

Za krátek čas.

Rešítev vgange.

Trije so šli v edno prázno hižo. Prvi se zvao *Nikák*, te drugi *Pa*, te trétji pa *Nišče*. Obprvim je vúprišo Nišče, zátem Nikák, nostri je ostáo tak **Pa**, te trétji.

Prav so vgonili: g. Tkálec Viljem z Čerensovec. Kodila Ludvek z Tišine, Kreslin Jožef z Veržeja, Sreš Jánoš z Bratonec, Keréc Anton z Cankove, Hegedúš Stefan z Petánec, Balazie Štefan z Beltinec, Miholič Trezika z Bákovec, Švarda Ladislav z Brezovice, Rajnar Franz z Bakovec, Gábor Števan z M. Polane, Cigan Marko z Belotinec, Smeh Jožef z Bogojine, Zalik Vanč z Žizkov, Gomboši Franc z Kroga, Toplak Štefan z Renkovec, Horvát Štefan z Melinec, Zver Franc Matkov z Adrijánec. Pri vleki se je Švarda Ladislava ime potégnolo, knjigo je dobo tak té.

Zamuši, 1914. februara 28.

Pošt. gospodje

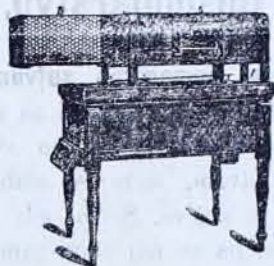
Sewér M. és Társa

Hum, u. p. Ormož.

Jaz sem dobo Vaše cenj. pismo od 20, t. m., in Vam odgovarjam da sem z motorem in velikov mlatilnico v ki sem jo lansko leto od Vasnaróci, celo zadovoljen, in moram Vas pač z mirnov vestjov vsakomi svojemi prijatelji kak najtopleje priporočiti. Tudi Vaši brzoparilni kotli, ki so si je naročili posestniki od Vas so mnogo boljše kak z drugih fabrik, pa zato, da hitro kühajo in so iz močnoga železa, pa ne s pleha napravljeni. Tudi je občina zadovoljna z mlinom i z žagov, ki jo od Vas imajo.

Vsi Vas povsod priporočamo. Prosim da mi še pošlete od preše pa sečkara cenik, ka bom še si iste naročo. Lepo Vas pozdravim in se priporočim

Janoš Gáwes m. p.
Zamuši, p. Moskanci.

Prisrpa za leženje piščanec je desetkrat vékša.

Naročite se

Prisrpa za valjenje picekov

od tvrdke

Druzstvo „Hospodár“

v Miloticich n/Bečvou. Morava.

Zahtevajte cenike od vseh perotninorejnih priprav.

To je tisti stroj

(mašin), z šterim si lahko dosta penez správi ešče tisti kmet, ki samo 2—3 kravi má.

Presvetitve dá

Alfa-Separator R.T.

Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Sewér M. és Tsa

Hum, p. Ormozs.

Stajer.

Prisporocsa razne kmetijszke sztroje, motore na benzin i ogenj, rocsne mlatilnice, szecskare, pumpe za sztüdence, brzopárne kotle, vet rence, (binte, rostále, mline) triere. Plácsa sze lahko na obroke (ráte) na vecs let. Veliki cenik sze doposle brezplacsno na prosnjo.

„Ce je što siromák,“ právi predgovor, „má pred sebov troje mogoče pripetjé: ali bo njegov sosed takši siromák, kak on, ali pa obá od gládi merjéta.“ Najbolše je po mogočnosti obogateti. V zdajšnjem časi, v šterom valájo reči „skrbi se i Bog se bo skrbo

zaté“, je mogoče to doséci skrbivim. Najbole zahválno i nájbole hasnovito za vesnice je kúrja reja, ali samo te, če je prav vpelana i rábi te nájnovjše nájdbé v tom dugovánji. Gorpozávamo čitetele na „Norma“ ali „Land“ leženja ali valjenjá prisrpa štera je poleg

svoje prilichnosti perotninorejcom vsakdenešnja potreba i štera se dela pri Gospodárskom Družtvi v Miloticich pri Bečvom na Moravskom, Pišite vi še dnes v to fabriko po cenik No 1. za prisrpa, štera piceke lezé (vali) i drugo škér za kühorejo.